

Continente disparute

Nimic din ceea ce ne înconjoară nu a rămas necercetat omului: pământul pe care călcăm, măruntaiele pământului, aerul, cerul, atmosfera terestră, spațiul cosmic, etc. Deci cu atât mai mult nu puteau rămâne în afara cercetărilor apele pământului. Apa oceanelor dar și ceea ce este sub apă a suscitat interesul oamenilor de știință. Cu atât mai mult cu cât din cele mai vechi timpuri, legende și mituri vorbesc despre pământuri dispărute sub apele oceanelor Pacific și Atlantic.

Pe cuprinsul Oceanului Pacific nu mai există astăzi locuri necercetate, până și cele mai mici petice de pământ au fost identificate, localizate (în raport cu ecuatorul și meridianul zero), măsurate, studiate (din toate punctele de vedere: origine, faună, floră, climă, s.a.m.d). Și totuși, mai există astăzi pe insulele celui mai mare ocean al Terei, probleme nelămurite, controversate care duc la confruntări și chiar dispute între specialiștii care își susțin diferite puncte de vedere, ipoteze, teorii. Una din aceste probleme este cea a migrațiilor: de unde au venit locuitorii insulelor aflate în bazinele răsăritean și central ale Pacificului? Dinspre apus, din Polinezia sau dinspre răsărit dinspre coastele Americii de Sud? Din studierea acestor probleme s-au născut cam 30 de ipoteze, bazate pe cercetări și descoperiri arheologice, antropologice, etnografice, oceanografice, ba chiar studierea ambarcațiunilor cu baloansoar polineziene și a plutelor din lemn de balsa preincase. În aceste discuții s-a ținut seama de o lucrare veche a unui oarecare James Churchward, ce nu prea a fost luată în seamă la vremea ei, deși necesitase trei decenii de studiu (1870-1900), lucrare care avansa ideea că acești locuitori nu veniseră de nicăieri ci erau urmașii adevăraților băștinasi care se aflau aici, acum 50 000 de ani pe un întins continent numit MU, continent care a fost înghițit de apele oceanului în urma unui cataclism de proporții. Marele continent avea o viață fericită, locuitorii săi, în număr de milioane (64 000 000-spune cercetătorul), formau triburi sau popoare, aflate sub aceeași conducere. Conducătorul se numea Ra Mu iar Imperiul se chema Imperiul Soarelui. Locuitorii erau marinari pricepuți și navigatori îndrăzneți, cutierau mările și oceanele de la est la vest și de la nord la sud, orasele (7 principale) erau civilizate, foarte dezvoltate, cu construcții megalitice. Negotul, comerțul înflureau.

Pornind de la lucrările și descrierile lui J. Churchward (curățate de lirismul și fantezia proprii scriitorului), se pune întrebarea dacă aceasta poate fi un punct de plecare demn de luat în seamă pentru cercetarea existenței continentului scufundat, căreia cercetători i-au dat numele de Pacifida.

J. Churchward a călătorit mult pentru a aduna dovezi în sprijinul teoriilor sale: Insulele Caroline, Tibet, regiuni din Asia Centrală, Egypt, Siberia, Noua Zeelandă, Samoa, Tahiti, Yucatan, Birmania, Polinezia, Miconezia, etc. au fost străbătute. Peste tot a studiat scrierile vechi descoperite în acele locuri, civilizația băstinasă și tradițiile ei, monumentele arhitectonice vechi și tot ce ținea de trecutul îndepărtat.

În favoarea existenței cataclismului care a dus la pieirea continentului Pacifida (țara Mu - denumirea lui Churchward) sunt cataclismele reale, petrecute în vremurile istorice, dar niciodată de așa mare amploare și nu în bzainul răsăritean al Pacificului ci în cel vestic, zonă bogată în activitate vulcanică și mișcări tectonice. De exemplu uriasa erupție a vulcanului Rakata de pe insula Krakatoa, în 1883, care a făcut peste 40 000 de victime (nu se cunoaște exact) iar unda de soc a făcut ocolul Pământului, fiind resimțită în toată lumea (viteza ei fiind de 328 metri/secundă); sau cataclismul care în 1923 a făcut 143 000 victime la Tokio și Yokohama, sau tsunami (val seismic) care în 1775 a făcut 60 000 de victime la Lisabona.

În argumentația existenței Pacifidei datele furnizate de geologie ocupă un loc important. Studiile geologice-geografice nu au infirmat dar nici nu au dovedit existența acestui continent. Dar în zona din apropierea Insulei Pastelui (insulă ce a stârnit cel mai mare interes oamenilor de știință din toate punctele de vedere) o expediție oceanografică sovietică a constatat că pe o rază de 6000m adâncimea medie a apelor nu depășește 150 de metri și chiar că ea constituie partea cea mai înaltă a unui lanț muntos de origine vulcanică. Multi specialiști susțin că au existat două sau mai multe uriase întinderi continentale rămășițe ale unui continent mai vechi care se întindea din largul coastelor Asiei până în Insula Pastelui. Alții că ar fi vorba de trei continente: Hawiada, Pacifida de Est și Pacifida de Vest. Cercetările efectuate de geologi întreprinse cu mijloacele moderne ale științei deschid încă multe fronturi de investigație, în domeniul fenomenelor tectonice, vulcanice, etc, toate legate într-un fel sau altul de aspectul geologic-geografic al problemei Pacifidei. Nici aspectul istorico-etnografic legat de existența oamenilor pe continentul sau continentele pacifide, eventualele urme materiale lăuate de aceasta în procesul complex al dezvoltării nu a fost

ignorat. Studiul arheologic si etnografic al unor arhipelaguri din Polinezia, Maleezia, Oceania, în deosbi a Insulei Pastelui a dus la o seamă de concluzii interesante dar niciuna nu a dus la certitudini ci mai degrabă au deschis noi piste de cercetare. Tainele Insulei Pastelui (printre care tăblitele cu scrierea rongo-rongo nedescifrată, mormintele acoperite cu platforme (numite Ahu), înăuntru cărora au fost găsite schelete cu aspect nemaintânit astăzi pe insulă, statuile gigantice) rămase încă în studiu ca si studierea altei ipoteze privind migrația populației către Oceania si anume a populatiilor de pe coastele Americii de Sud (eventual Peru) sunt încă probleme ce preocupă specialistii din toate domeniile: oceanografi, istorici, lingvisti, antropologi, etnografi, arheologi, etc.

Poate nu este departe vremea când toate aceste probleme se vor lămuri si misterele Insulei celor 1000 de enigme (Insula Pastelui) si a celorlate insule ale Pacificului vor fi dezlegate.

Dacă studierea Pacificului si căutarea dovezilor existentei Pacifidei a entuziasmat si a canalizat atâta energie a specialistilor de tot felul acelasi lucru se poate spune si despre cercetările făcute pentru a dovedi existenta unui continent scufundat sub apele Oceanului Atlantic ba chiar si mai mult decât atât.

S-a scris atât de mult si de variat despre Atlantida încât însăși preocuparea despre existenta ei ocupă un loc în istoria universală a culturii. În ciuda esecurilor la care au dus cercetările referitoare la dovezile materiale ale acestui continent curiozitatea generală asupra acestei probleme se menține cu tenacitate. Lumea doreste să cunoască datele problemei, iscusința încercărilor de a o rezolva, chiar dacă soluția definitivă nu-i va putea fi oferită prea curând sau poate niciodată.

Pentru prima oară s-a relatat despre existența continentul dispărut în apele Atlanticului, în două din *Dialogurile lui Platon -Timeu (Timaios)* si *Critias*. De atunci până astăzi au apărut zeci de mii de lucrări științifice si beletristice, articole mai ample sau simple eseuri, dintre care câteva mii sunt studii consacrate în întregime acestei probleme.

Filozoful grec Platon a consemnat în operele sale o stranie legendă despre un continent cu numele Atlantida, dispărut în vremuri străvechi, sub apele Atlanticului. În dialogul *Timaios*, dilog imaginat între patru personaje : Socrate, maestrul autorului, Timaios din Locri, filozof pitagoreic,

Hermocrates strateg siracuzan exilat si Critias cel Tânăr, poet si istoric atenian, Platon îl pune pe acesta din urmă să intervină cu povestea Atlantidei pe care Critias ar fi auzit-o de la bunicul său, Critias cel Bătrân, care la rândul său o depinea de la un străbunic, Dropides care si acesta o stia de la ruda sa înțeleptul legiuitor Solon, căruia în sfârșit i-o spusese un venerabil preot egiptean din Sais, pe temeiul unor străvechi mărturii hieroglifice; anume: cu 9000 de ani în urmă, strămosii atenienilor ar fi dus un război glorios pentru apărarea lumii din jurul Mediteranei, amenințată de invazia locuitorilor Atlantidei, o insulă de la apus de Coloanele lui Hercules (strâmtoarea Gibraltar) care era „mai mare decât Libia (Africa) si Asia (Asia Mică) la un loc“. Dar curând după aceea s-ar fi produs un cataclism, „cu potopuri si cutremure de pământ“, care a înghițit continentul „într-o singură zi si o noapte de urgie“.

Într-un alt dialog, *Critias*, consacrat numai acestei legende, Platon revine si îl pune pe interlocutor să descrie mai cu lux de amănunte, conflictul dintre atenieni si atlanti, precum si informatii despre Atlantida: aspectul geografic, bogățiile ei, organizarea socială a locuitorilor, civilizația lor, etc. Dar lucrarea, ultima pe care a scris-o Platon se încheie brusc, în mijlocul unei fraze.

Până la Platon nici un alt autor antic nu a pomenit nimic despre existența acestui pământ iar autorii postplatonici care au amintit acest lucru nu au adus nimic nou. Multi filozofi neoplatonici au contestat această legendă, spunând că este o fictiune literară, o alegorie a luptei dintre idei abstracte. Printre cei care au socotit-o o inventie imaginară se numără si Aristotel care a fost timp de 26 de ani elevul lui Platon.

Fapt este că ideea lui Platon despre existența unui pământ dincolo de Coloanele lui Hercules nu era străină de o idee populară foarte răspândită în lumea veche. Din experienta navigatorilor fenicieni si cartaginezi, care merseseră de multe ori pe coastele atlantice ale Europei si Africii, cu tot secretul care îl păstrau asupra acestor incursiuni, s-au aflat destule stiri despre interiorul depărtat al oceanului. Si probabil corăbierii greci s-au aventurat pe urmele lor si au ajuns până în Insulele Canare sau poate cine stie mai departe.

Cea mai mare parte a scrierilor despre Atlantida au apărut după descoperirea Americii. În antichitate problema nu se putea pune din lipsă de date. Dar după descoperirea Americii, când ambele tărmeturi ale Atlanticului

au putut fi cunoscute, ca de altfel si multe insule din largul său legenda platonice despre scufundarea unui continent sub apele Atlanticului a reapărut cu si mai mare putere si spiritele înflăcărâte au început să-i caute un temei real. Prima lucrare cu caracter stiintific apărută este *Mundus subterraneus*, a enciclopedicului savant iezuit Athanasius Kircher, în 1665, care căuta Atlantida sub Marea Sargasselor, al cărui imens spatiu acoperit cu vegetatie plutitoare dădea impresia unui uscat inundat.

S-au emis multe ipoteze în privinta localizării Atlantidei.

Una din ipotezele pziției geografice a Atlantidei ar fi că aceasta a fost situată în Creta minoică. Cel dintâi care a relatat această idee a fost un oarecare K.J. Frost la începutul secolului XX, în articolul *Continutul dispărut* apărut în ziarul Time. Argumentele aduse arată că săpăturile recente efectuate în Creta duc la reconstituirea întregii istorii a Mediteranei. În articol, se spune că în Egiptul din timpul dinastiei a XVIII-lea (perioada la care se referea preotul egiptean), în epoca în care Theba se afla la apogeul gloriei, Creta era un vast imperiu. Ea domina insulele grecesti iar prin relațiile comerciale influenta sa se întindea din nordul Adriaticei până la Tell-el-Amarna, si din Sicilia până în Siria. Comerțul maritim între Europa, Asia si Africa era în mâinile cretanilor. Civilizatia minoică, prin excelentă mediteraneană se deosebea de cea din Egipt si Orient, ea fiind din multe puncte de vedere de un modernism izbitor. Dezvoltarea deosebită a Cretei, bogăția ei, legenda le atribuie fără îndoială forței maritime si comerciale a domniei lui Minos.

Regatul minoic a fost în antichitate un stat puternic, unit, destul de izolat de celelalte națiuni astfel încât putea părea un continent aparte, cu caracteristici proprii.

Astfel când acesta a decăzut subit, chiar în momentul când părea mai puternic, când Cnososul si orasele aliate au fost lovite în puterea lor maritimă si comercială, îti dădea impresia că a fost înghitit de apa mării, ca în povestea Atlantidei. Mai departe articolul spune că povestea Atlantidei asa cum o descrie Critias cel tânăr are trăsături minoice.

Ipoteza avansată de Frost a fost îmbrășisată si de alti cercetători dar ea capătă o semnificație istorică numai dacă se acceptă „conținutul ei egiptean“.

Deși vechile inscripții egiptene erau sărace în date geografice totuși mai găsim unele date, ce-i drept sumare, de interes istoric și geografic. Astfel într-un document egiptean din secolul al III-lea î.en. se menționează prima oară numele de Keftiu, pe care unii cercetători îl identifică cu Creta, precum și despre niște insule aflate în mijlocul Mării Verzi (Mediterraneană). Cercetătorul Luce arată că informatorii lui Solon i-au zugrăvit o imagine amestecată despre relațiile egipto-egeene, documente presărate cu amănunte din scrieri pe care nu le avem. Mai târziu numele de Keftiu dispare din documentele egiptene, perioadă ce corespunde cu catastrofa de pe insula Terra, erupția uriașă a unui vulcan care a creat valuri enorme și cutremure de pământ.

J.V. Luce a preluat ipoteza minoică a Atlantidei și a dezvoltat-o potrivit cu cercetările arheologice moderne. Argumentația lui deși logică este foarte complicată și neconcludentă. Însă lucrările arheologice din anii '40 efectuate de un arheolog grec au arătat că distrugerea regatului minoic nu s-a făcut de către niște invadatori străini, așa cum se avansă ideea în scrierile antice ci dispariția lui se datorează unor uriașe erupții vulcanice (probabil catastrofa de pe Terra, insulă situată la 120 km distanță) cum arătau gropile pline de roci vulcanice și piatră ponce, deplasate sub acțiunea unei cantități mari de apă.

Dacă insula Atlantis a fost Creta, distrusă de erupția de pe Terra, atunci cronologia lui Platon este infirmată și scufundarea Atlantidei a avut loc cu trei milenii și jumătate în urmă, nu cu 11 sau 12., atunci când Taurul Mării a fost trimis să distrugă regatul lui Minos și să-l pedepsească, după cum spune legenda.

Adversarii ipotezei minoice sunt numeroși prin faptul că majoritatea atlanto-logilor înclină să acorde credibilitate lui Platon, atât în ceea ce privește cronologia, cât și situarea ei în Atlantic dincolo de Coloanele lui Hercules, insulă de la care spune Platon „se deschidea navigatorilor accesul spre alte insule, iar de la acele insule spre întreg continentul opus“. Această afirmație ar putea dovedi că Platon stia de existența Americii.

Astfel atenția geografilor a fost atrasă de grupurile de insule ale Macaroneziei din dreptul Africii, (Canare, Madeira, Azore, insulele Capului Verde) și ale Antilelor și Bermudelor din fața Americii, care dau impresia rămășițelor marginale ale unui continent scufundat. Din lipsă de dovezi convingătoare, de ordin geologic, această ipoteză a fost abandonată la

sfârșitul secolului al XIX-lea, dar reluată după al doilea război mondial cu mijloacele perfecționate ale științei moderne.

Dintre cele cinci grupuri de insule menționate, Insulele Canare, cunoscute din antichitate, au stârnit un interes deosebit pentru că datele geografice și paleografice arătau că ele fac parte dintr-un bloc continental care s-a scufundat într-un trecut nu prea îndepărtat, apoi sunt singurele insule unde s-a descoperit populație autohtonă – guansii – exterminată sau asimilată acum vreo cinci secole de cuceritori, populație a cărei origine nu este încă lămurită. Guansii aveau o mare aversiune față de ocean, ciudată la un popor insular, pe care mulți specialiști o explică ca groaza față de ceva ce s-a întâmplat în vremuri străvechi, din cauza unui cataclism.

Etnologii, antropologii, arheologii nu au ajuns la ceva concludent deși datele materiale nu lipsesc; nici filologii, care au studiat limba și scrierea guansă nu pot da un răspuns. Ipoteza că guansii ar fi urmașii vechilor atlanti nu a fost nici dovedită nici infirmată deși o mulțime de expediții științifice s-au perindat prin Insulele Canare și nimic nu prea a rămas necercetat.

În încercarea de a localiza așezarea geografică folosind textul lui Platon, mulți atlantologi se referă la unica indicație mai precisă conținută în dialogul Critias, și anume ..., celui mare i-a dat un nume de la care a primit denumirea și întreaga insulă și marea, numită Atlantică, căci numele întâiului fiu, era Atlas. Celuilalt geamăn i-a revenit ... partea de la marginea insulei, în preajma Coloanelor lui Hercules, ... care se numeste astăzi Gadeira... . Acest nume a fost dat ulterior întregului ținut“. Conform acestei informații Gadeira sau Gadir se recunoaște în orasul Cadiz (în golful atlantic Cadiz, Andaluzia spaniolă), întemeiat de fenicieni în jurul anului 1100 î.e.n. În apropierea Gadirului se afla vechiul Tartessos care nu a fost încă localizat.

În lipsa dovezilor arheologice, pentru analiza valabilității argumentelor în favoarea identificării Tartessosului cu Atlantis s-a apelat la scrierile antice. Toate izvoarele localizează Tartessosul în Baetica (Andaluzia) în apropierea unor bogate zăcăminte de cupru. Printre bogățiile Tartessosului se numărau purpura (substanță de culoare roșu-violet, extrasă din anumite specii de moluste), zăcăminte de aur, argint, cositir. Locuitorii știau și să prelucreze metalele.

Bogăția Atlantidei era atât de mare, spun Platon, că nici un alt stat nu a mai atins așa o stare înfloritoare nici înainte și nici după pieirea sa. Iar Tartessosul era unul dintre cele mai bogate orașe ale Europei.

Mulți cercetători consideră că locuitorii acestui oraș erau de origine etruscă.

Toate studiile și cercetările făcute nu au dus, evident, la lucruri certe.

Istorici și arheologi spanioli continuă cercetările începute cu decenii în urmă. Săpăturile scot la iveală numeroase piese, unele de origine grecească, altele cartagineze, dar și statuete și bijuterii tartasiene care dovedesc că Tartessos a fost nu numai un oraș înfloritor dar chiar centrul unui regat mare și foarte puternic.

Cercetările care s-au întreprins în sud-vestul Peninsulei Iberice nu au dus la descoperirea Tartessosului, și nici n-a demonstrat existența Atlantidei, dar a confirmat multe dintre cele scrise de autori antici de prestigiu (Hesiod, Strabon, Pliniu, etc) sau textele mai mult sau mai puțin legendare (Biblia, Homer).

Acestea sunt câteva dintre ipotezele emise în legătură cu Atlantida, ipoteze în favoarea cărora au fost aduse multe argumente, care au necesitat multă muncă de cercetare, de-a lungul a zeci, chiar sute de ani. Problema este departe de a fi rezolvată. Mitul Atlantidei a inspirat și mulți scriitori dintre care amintim pe Jules Verne și Lev Tolstoi. Dar interesul stărnit printre oamenii de știință a determinat cercetări serioase în multe domenii (istorie, oceanografie, etnografie, geologie, antropologie, filologie, etc), care au dus la rezultate remarcabile. Este drept că Atlantida nu a fost încă descoperită dar cine știe, nu este departe ziua când toate misterele vor fi elucidate pe baza unor noi date care vor apărea și enigma multiseculară a acestui pământ legendar va fi rezolvată.